

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Sortorii nefrancați nu se primesc. — Manuscripto nu se retrămit.

Nr. 237.

ANUL XLVIII.

Joi 24 Octomvre (5 Noemvre).

1885.

Brașov, 23 Octomvre 1885.

Până în momentul de față nu avem nici o știre decât s'a întrunitu s'eu nu conferența puterilor în Constantinopol. Era vorba ca prima ședință să se țină încă în 31 Octomvre, d'ér a fostu amânată. Causa amânării se ȳice că este neînțelegerea ce domnesce în cestiunea rumeliotă între cele trei împărății, cari persistă a se restabili starea de mai înainte, și între puterile occidentale: Anglia, Franca și Italia, cari p'artinesc mai multu s'eu mai puțin unirea bulgară și pe principele Alexandru.

În mijlocul neînțelegerilor ce există fără îndoială între marile puteri dela apus și dela răsăritu asupra modului de procedere și în mijlocul nemulțămirei și a iritațiunii ce domnesce în Sofia, Belgrad și Atena din cauza direcțiunii ce au luat-o lucrurile, este foarte bătătoru la ochi, că tocmai acele puteri, despre cari se presupunea, că voru colida mai tare în păreri, că tocmai Rusia și Austro-Ungaria pară a fi în deplinu acord cu privire la pașii ce voiesc să-i întreprindă spre domolirea focului iscatu în Rumelia orientală. Buna înțelegere între Petersburg și Viena, ce se manifestă în aceste împrejurări grave, este un rezultat surprinzătoru alu întrevederilor dela Skiernivice și Kremsier. E d'ér foarte naturalu, că mulți au începutu a bănuî, că aici s'a încheiatu între cele două împărății vr'o convențiune specială, secretă.

Între cei cu asemeni bănueli și temeri, ocupă primul locu Maghiarii. Antipatia ce o nutresc ei în contra Rusiei este așa de mare, încâtu nici că voru să se gândească la posibilitatea unei alianțe intime între Austro Ungaria și Rusia, ba declară pe față, că nu doresc o asemenea intimitate, ci sunt cu trup și sufletu pentru susținerea alianței strinse, ce există de șapte ani între monarchia noastră și Germania.

Politicii unguri admitu prin urmare, că o apropiere mai mare a Austro-Ungariei de Rusia ar pute să răcedă relațiunile ei cu Germania și deorece se temu de această eventualitate, ca unii ce sunt în contra curentului slavofilu din Austria, espunerile contelui Kalnoky făcute Sâmbăta trecută în comisiunea delegațiunii ungare nu i-au pututu mulțami. Aceste espuneri au fostu primite cu mare răcedă chiar și din partea organelor d-lui Tisza. „Nu înțelegem”, ȳice unul din aceste organe, „de ce monarchia noastră se ȳină de dragulu Rusiei așa de multu la susținerea strictă a tractatului de Berlinu, care nu este o dogmă, ce se nu se mai potă schimbă.”

Politicii unguri aru fi doritu așadér ca contele Kalnoky să le vorbescă mai puțin de nișuințele sale d'a se înțelegere cu Rusia și mai multu de hotărârea sa de-a lua în apărare interesele Sârbiei, care se pretinde că se află în sfera de putere a Austro-Ungariei. „Dacă vomu merge cu Rusia mână în mână în tôte și vomu respinge categoric pretensiunile Sârbiei atunci ne vomu perde tôte simpatiele la Sârb. și opera anilor trecuți va fi nimicită.” Astfelu raționază politicii unguri și de aceea i-a indispusu asigurarea lui Kalnoky, că tinde la o înțelegere cu Rusia în tôte punctele.

Ceea ce a atinsu de curându unu ȳiaru de frunte vienesu, că adevăta basa politice esteriore a

monarchiei noastre este în momentele de față mai multu alianța cu Rusia, decâtu alianța cu Germania pare a se adevêri. Foile inspirate de contele Kalnoky, ne spunu, că d'ensul încă de aci în colo speră a promova înțelegerea cu Rusia, care singură potă scăpa monarchia d'unu mare rășboiu. În adevêru, decâtu la cêrta dintre Sârbia și Bulgaria s'ar mai adauge și unu conflictu austro-rusesc, rășboiulu ar fi inevitabilu.

D'ér și foile cele mai bine informate trebuie să recunoscă, că relațiunile monarchiei noastre cu Rusia, cu tôte că suntu foarte satisfăcătoare, nu posedu încă caracterulu, că ar fi asigurate și bine întemeiate pentru tôte casurile.

Se potu ivi d'ér împrejurări, cari să turbure din nou relațiunile amicabile austro-ruse și aici zace pericolulu, ce'lă ascunde viitorulu.

UNIAREA BULGARILORŪ.

Telegramele cele mai noue:

Constantinopolu, 2 Noemvre. Se vorbesce, că ambasadorii engles și francesu au primitu instrucțiuni aprôpe identice pentru conferință. Amândoi voru insista pe lângă aceea, că tôte măsurile esecutive pentru susținerea tractatului dela Berlinu, precum și provocarea privitoare la acesta către prințulu Alexandru suntu exclusivă afacerea Porții.

Atena, 2 Noemvre. În cursulu desbaterii asupra adresii a declarat Delyannis, că e datoru Greciei să grăbescă pregătirile. Grecia nu se va da îndêrțu dela unu rășboiu pentru apărarea intereselor eline și de siguru va eși cu onore din luptă. Ministrulu de marină face pași pentru unu creditu de 12 milioane. Turcia concentrează trupe în Epiru și înființază acolo depozite de munițiuni.

Londra, 2 Noemvre. „Standard” anunță din Atena: Grecia a răspunsu la nota puterilor că și Serbia, cu adausulu, că Grecia nu potă considera starea lucrurilor ca regulată s'eu asigurată, câtu timpu ea nu posedu în Epiru cel puținu linia de graniță ce i s'a concesu prin tractatulu de Berlinu.

Belgradu, 2 Noemvre. Unu transportu de 40,000 puscă pentru armata sârbescă împreună cu o mare parte din îmbrăcăminte comandată în Brunn a sositu aci. Elevii academiilor militare precum și toți funcționarii militari în rezervă au plecatu la armată. Sgomotulu, că Serbia, sub tôte împrejurările, după încheierea conferinței va intra în acțiune, a produsu o iritațiune generală în populațiune.

Sofia, 2 Noemvre. Supușii sârbi, cari locuesc aci și căroru na li se permisesse întorcerea în Sârbia, se mână în cete fiindu bătuti în cel mai barbaru modu de către poliția bulgară. Câte 10 până la 20 de Bulgari armați se aruncă asupra unui Sârb și 'lă bătut până ce abia mai dă semne de viață. Poliția nu cruță nici chiar copii și femei sârbe, le torturază și le bătut, așa că multu timpu nu mai potă lucra.

Constantinopolu, 2 Noemvre. Într'o ședință pregătitoare ținută la 30 Octomvre de către ambasadori, reprezentantulu engles s'a exprimat cu multu foc în contra restabilirii statului quo ante, fără să se ȳină ore-cum s'eu de faptele implinite, și luă espresu partea prințului Alexandru. Ambasadorulu francesu inclină spre aceeași părere și accentuează necesitatea d'a se satisfice aspirațiunilor bulgare spre a se asigura liniștea în statele balcanice. Ambasadorulu italianu luă o atitudine împăciuitoare și declară, că guvernulu s'eu, deși e pentru concesiu, vrea să procedă în unire cu cele trei împărății. Atitudinea Angliei pricinuesce Porții și diplomației neliniște, și se prevede o desbinare seriosă în sinulu conferinței.

Atena, 2 Noemvre. Ministerulu de rășboiu a ordonat să se grăbescă cumpărarea de cai în Austro-Ungaria, deorece e temere, că guvernulu austro-ungar va opri esportulu de cai.

Londra, 2 Noemvre. Rusia a declarat formalu, că nu va permite să între trupele turcesc în Rumelia ostică. — Salisbury e în contra depunerii prințului Alexandru.

Filipopolu, 2 Noemvre. Ieri s'a inaugurat aci deschiderea noului liceu cu o pompă neobicinuită. Ceremonia religioasă s'a sêvêșit în prezența prințului Alexandru, a autorităților civile și militare și a unei mari mulțimi. Directorulu liceului d. Agură, Român de origină și fostu revizoru scolaru în România, a pronunțat unu discursu prin care a cerutu ca liceulu să fi supranumit Alexandrovskă, în semn de dragoste și devotamentu pentru principe.

Sofia, 2 Noemvre. Circulă pe aci o mulțime de știri îngrijitoare cu privire la atitudinea Serbiei și la neînțelegerile dintre puteri. Se crede însă, că va fi cu neputință conferinței să restabilească statulu quo ante. În casu de a se otări unu asemenea lucru, elu nu s'ar pute esecuta decâtu printr'unu rășboiu, de vreme ce atât Bulgarii cât și Rumeliotii sunt otăriți să nu sesupună unei asemenea hotăriri. Tôte pasurile dinspre Serbia sunt atăt de bine fortificate încâtu chiar unu număr restrâns de apărători aru pute respinge unu atacu. Mâne plecă 2 baterii la fruntarii.

Kalnoky în delegațiunea ungară.

În ședința dela 31 Octomvre a delegațiunii ungare, ministrulu de estene Kalnoky, la întrebările ce i s'au pus cu privire la politica esternă, a răspuns cam acesta: *Între Austro-Ungaria și Rusia nu există alte rapôrte decâtu ale convențiunilor internaționale*; rapôrtele sunt totu cele caracterizate în anul trecut. *În rapôrtele cu Germania nu există nici o schimbare*. Cu privire la Serbia, Kalnoky a disu, că e o cestiune foarte delicată a vorbi de apărarea intereselor streine, mai alesu când e vorba despre raportulu unui stat mare către unulu micu, cum e Serbia.

Spre a cunosc ce impresiune au făcutu aceste declarațiuni asupra delegaților ungari, corespondentulu lui „Narodni Listy” vorbi cu contele Apponyi. Etă cam ce a răspunsu acesta:

Elu a recunoscutu în fața altor delegați unguri, că cuvintele lui Kalnoky sunt sincere și leale, deși nu consimte cu totu ce a disu acesta și 'și va arăta părerea în plină ședință a delegațiunii. S'a ascultatu bucuros asigurarea, că alianța cu Germania nu s'a schimbat și că cu Rusia nu există tractate. Acesta a îndestultu Apponyi nu crede, că Serbia ar avê motivu de desamăgire și amărere în contra Austro Ungariei. „Potă că am alesu unu cuvântu necorect, ȳise Apponyi, când am întreatu dacă Austro-Ungaria va sprijini în orice împrejurări pe Serbia. Acesta nu va pute să nu recunoscă îndreptățirea răspunsului lui Kalnoky în această cestiune. Potă că sprijinulu nostru ar fi trebuit să fi mai decisiv. Nu e adevêratu, că Ungaria dorește rășboiu cu Rusia, deși armata austro-ungară e mai tare și mai capabilă și în câteva lupte Rusia ar fi invinsă; d'ér ce folosu ar avê monarchia noastră? Rusiei nu vrem să i luăm nimic, nici bătut. Ungaria consideră cea mai bună garanță în alianța cu Germania. Dorim bune relațiuni cu Rusia, d'ér nu în contulu intereselor noastre. Noi Ungurii nu cunoscem interese rusesc la Balcani. Monarchia noastră trebuie să aibă la Balcani o pozițiune conducătoare și hotăritoare. Nu vrem să anexăm țeri acolo, vrem neatêrnarea poporilor și micelor state, d'ér să nu se întreprindă nimic acolo în contra noastră și aceste țeri trebuie să rămână deschise intereselor noastre politice-comerciale. Acesta atitudine va lua politica noastră esternă, la conferință o va apêra cu tôte energia unui stat militar puternic.”

Același corespondent u vorbitu și cu ambasadorulu sârbescu din Viena Bogicevič, ca să auță părerea lui despre declarațiunile lui Kalnoky. Elu ȳise:

Serbia n'are până acum motivu de desamăgire. Serbia pune alternativa: s'eu status quo s'eu o despăgubire demnă și o mărire a Serbiei. Pentru acesta Serbia a trebuit să mobilizeze, fără să fi fostu condusă și încurajată de Austro-Ungaria, d'ér nici descurajată. Elu cel puțin nu știe, deși e posibil, că așa ceva s'a pututu întâmpla prin ambasadorulu austro-ungar din Belgrad s'eu într'o convorbire a regelui Milan cu Kalnoky. Serbia e convinsă, că jertfele ce le face nu sunt zadarnice, sunt făcute în interesulu păcii și alu echilibrulu în peninsula balcanică. Serbia nu se teme nici de tôte Turcia, ne-cum de trupele bulgare. Ce privesce de Austro-Ungaria

numai în cazul când nu s'ar restabili *status quo ante*, sosesc pentru Serbia momentul, în care se va implinesc speranțele ce le-a pus în Austro-Ungaria se va amăgescu. Serbia speră și se încrede în simțimintele amicale ale Austro-Ungariei. În casu că s'ar deslăntui cestiunea orientală, speră Serbia, că Austro-Ungaria nu o va părăsi.

CONFERINȚA, BULGARIA ȘI SÂRBIA.

Despre situațiunea conferinței puterilor din Constantinopol față cu Bulgaria și Sârbia scrie „N. fr. Presse“ între altele:

Conferința nu va putea să dea un rezultat favorabil decât numai atunci când principele Alexandru se va supune cu totul otăririlor ei și regele Milanu își va ține frumosu sabia în tecă. Dacă se voru întâmpla amândouă aceste presupunerii, atunci diplomații, cari se voru întruni acum, voru repara postavul tratatului de Berlinu care a fostu ruptu, fără a-i disruge modelul.

Acum este vorba de pacificarea restabilirea a *statului quo ante*, și pentru-ca să se pôtă efectua acesta, totu va trebui să li se pună Bulgarilor înainte perspectiva, că 18 Septemvre nu va fi cu totul ștersu din istorie. Astfelu, supunerea lor este foarte neprobabilă. Dacă însă conferința va lăsa să se întrevadă puțința unei uniri a Rumeliei Orientale cu Bulgaria, atunci Serbia se va înflăcăra și va striga să i se de o compensațiune. Acesta se va întâmpla chiar și atunci când Conferința, de mai înainte, după cum ne și așcetăm, va rosti în unanimitate menținerea în principiu a tratatului de Berlinu.

Acosta este dilema.

Dacă însă Conferința va lua Bulgarilor ori-ce speranță, atunci cei din Sofia și Filipopoli voru refusa d'a i se supune — și spre acesta ei voru găsi cu atât mai lesne curagiul, cu câtu a dispărut aproape îngrijirea despre o intervenire turcescă.

Dacă Conferința va face o concesie Bulgarilor, atunci regele Milanu, în încercătura sa de înainte, va urma exemplul lui Napoleonu III și se va încerca să înlătore pericolele din intru printr'unu resbelu în afară. Cine îl va împedea dela acesta? Cine va salva pacea din peninsula balcanică?

Serbia a făgăduit să nu recurgă la arme până ce nu se va sfârși Conferința. Dér dacă ea va găsi că prin hotărârile Conferinței s'a sdruncinat echilibrul din peninsula balcanică, cine o va sili să revină la o altă credință? La acestea nu ni se pôte da nici unu răspunsu. Noi nu putem decât să dorim ca Conferința să-lu de, dér n'avem nici cum speranță că se va întâmpla acesta, căci noi nu suntem așa de optimiști ca diplomația, ale cărei presupunerii de succesu potu fi răsurnate de ași pe mâne.

Dér pe când Conferința și-a aplanat tărâmul pentru întele sale demersuri în Rumelia Orientală, ne sosesc din Grecia sciri îngrijitoare. Universitatea din Atena a fostu închisă, fiindcă studenții s'au dus în armată, și întręga administrațiune a Statului este aproape paralizată, fiindcă și funcționarii s'au înrolat în armată. Guvernulu și regele sunt fără putere d'a face ceva contra curentului generalu, și nu este tocmai peste puțința ca în Creta se va fruntaria turco-grécă să facă esplosiune fanatismul răsboinicu.

SCRILE DILEI.

Duminea viitoare, 27 Octomvre (8 Noemvre), »Reuniunea femeilor române din Brașov« va arangia în sala Hotelului Nr. 1 o *petrecere musicală* cu jocu și tombolă. Bilete de intrare se găsesc de acum la librăriile d-lor N. Ciurcu și H. Zeidner, precum și la d-nii M. și L. Laszlo; de persoană 80 cr., de familia (3 persoane) 1 fl.; bilete se mai găsesc Duminecă seara la casă; unu biletu de tombolă 20 cr. Sperăm că publicul va participa în număr câtu se pôte de mare, fiindu destinat venitul fondului reuniunii alu cărei scopu nu se pôte mai nobil.

—0—

Mâne Joi, eventualu poimâne Vineri, *representanța* orașului Brașov va ține la orele 3 d. a. adunare generală la magistratu. La ordinea zilei e: raportul comisiunii de trei și propunerii cu privire la organizarea capitănatului orașenesc.

—0—

Kossuth a adresat deputatului Otto Herman două scrisori, în care arată „pericolul“ în care se află Ungurii din Ardealu. Herman a dăruit scrisorile reuniunii ardelen de maghiarisare, care va dispune publicarea lor. — Nici vorbă că uneltirile coștiste tintesc a lovi totu în hoții de pagubași.

—0—

Calea ferată dintre Oșorheiu și Reghinu se va preda circulațiunii pe la mijlocul lunei Decemvre.

—0—

În cancelaria „Kulturgylet“-ului se caută doi scriitori buni, cari pe lângă pricepere, să aibă și consciință

de „sfântă“ cauză. Din parte-ne recomandăm a se lua doi Croați din partida lui Starcević.

—0—

Sub titlul „lume românească în Clușiu“ serie „Ellenzék“: „La judecătoria cercuală de acolo, fiindu vacantu locul unui scriitoru, au concurat 19 inși spre a-lu dobândi. Intre acești 19 concurenți a fostu și unu singur Român și tocmai acestu Român a dobândit locul de scriitoru. A concursu și unu jurist absolutu, care de 5 ani servece ca diurnist, dér fiindcă se mărturisese pe sine de Maghiar înainte omienilor și a lui Dumneșeu, a trebuit să cadă. — Bietul „Ellenzék“! L'a apucat năbădăile, că unu Român ia și elu o leșoră totu din ban românesci. Ori s'a speriatu, că se „valahiséză“, Clușiu!?”

—0—

Judele din Tomnatec a fostu împușcatu în seara de 26 Octomvre, tocmai pe când cina cu preotulu d'acolo și cu executorul de dare Mate. Ucigașul, care se urmărește, l'a împușcatu prin ferăstră.

—0—

În *Alba-Iulia*, scrie »P. Ll.« exista de câtva timp ore care încordare între civili și militari, care se atribuia atitudinii filoromâne a duor oficeri și împrejurării, că oficerii n'au fostu avertisați de superiorii lor imediați. Acum lucrul s'a potolit, oficerii au fostu transferați și unu oficeru superioru pensionat. — Departe a mai ajunsu impertinența »patrioților“ făcuți er nu născuți. Ne mirăm, cum de sufere comanda armatei comune din Ardealu, ca nisce soviniști, făcuți Maghiari, să bage vrajă în armata comună, unde Germanu rămâne germanu, Român român și a., fiindu fiecare în dreptu să se mărturisesc de ceea ce e?

—0—

Unu césornicar din Hațegü primi deunăși unu pachet din Viena, pentru care plăti 363 fl. remburse. Când desfăcu pachetulu, în locu de césornice găsi — petre.

—0—

„Buk. Tgbllt“ află, că Israelitilor isgoniți li s'a dat bilete de drum fără plată până la graniță, unde li s'a imănatu fiecăruia și câte o sumă de ban din partea autorității române.

—0—

În „Leipziger Tageblatt“ se află într'unu număr recentu următorul anunț: „Încunoscim pe iubii noștri amici și cunoscuți, că ași ni s'a născut o vișe fetișă, alu *douăzeci și nouălea copil*. Lipsca, 12 Octomvre 1885. Hermann Ziliack, Maria Ziliack, n. Friedmann.“ — Binecuvântată familia!

Biserica-Albă, 27 Octomvre n. 1885.

Unu botez și o serenadă. — Patron de casă, — Dr. V. Lucaciu. — Asociațiunea aradană. — Incendiu în Oravița. — Starea economică.

Domnule Redactor!

Permiteți-mi, să vă comunicu ceva din viața noastră socială de pe aici și altele.

În 18 st. n. l. c. botezându-se fiul nou născut alu D-lui adv. I. M. Roșu din locu, căruia i s'a dat în botez numele de »Corneliu,“ corul vocalu român din localitate a surprinsu seara pela 9¹/₂ ore pe numitul d. avocat cu o serenadă foarte frumosu aranjată așa încâtu a storsu admirațiunea populațiunii germane de aici. Conductulu a pornit dela casa d-lui industriaș Constantin Paleu din strada milionierilor, în frunte a mersu o bandă țigănescă ținându din lăută marșulu numit: »Hora Sinaei.« După aceștia au urmatu coriști și mai mulți tineri cu lampe și lămpione, cari în întunereculu nopții ofereau unu aspectu foarte feericu. Când a ajunsu conductulu la locuința d-lui adv. Roșu din apropierea promenadei urbane, strada era plină de lume. Focul bengalicu și o producțiune pirotehnică a datu serenadei unu coloritu și mai feericu. Corul a cântat, vre-o patru piese secerându aplause frenetice din partea publicului ascultătoru. Coristulu scriitoru alu acestor șiruri a ținut o cuvântare de felicitare, la care d-lu Roșu a răspuns foarte emoționat promițându, că se va sili a da fiului se u o creștere câtu numai se pôte de românească. Amândouă vorbirile au fostu primite cu aplause. Notez, că după aceste d-lu avocat a pofit pe toți coriștii la masa sa ospitală, unde ne-am petrecut până după 11 ore între accentele muzice, toasturi, arii și cântece naționale.

Totulu este eflusul iubirii și popularității, de care se bucură d-lu avocat la cetățenii și la Româniea de aici și din giur. Exemplu destul de frumosu. Barem de ar fi bărbații noștri, cari merită, pretutindenea onorați conform meritelor lor. Atunci am pute dice, că societatea română se deșteptă și că dispunem de o putere socială încreșcare.

*

Aici în părțile banatice este datina d'a serba ziua patronilor casei, cum era d. e. și la României cei vechi serbarea țelilor penai. O astfel de serbare a fostu

în 26 n. l. c. la d. adv. Roșu și la d. industriaș Paleu fiindu adecă Vinerea mare și ziua sântei Paraschive.

În orele p. m. s'a întrunit la casa d-lui Paleu în această o societate frumoasă românească, care între conversări, toasturi, cântece și muzică românească și-a petrecut până de către seară pe la 6¹/₂ ore. Toasturi s'au ținut pentru d-nul casei și pentru mai mulți. Este de însemnat, că în decursul acestei petreceri de caracteru mai mult familiaru, d-lu adv. Roșu a toastat în onora și pentru sănătatea bravului și multu persecutatului preot român din părțile Sătmărene Dr. *Vasilii Lucaciu*. Toastulu a fostu primitu cu urări entusiastice și unu membru din societate fu însărcinat d'a notifica acesta d-lui Lucaciu. Totu aici s'a toastat și s'a colectat și pentru prosperarea *asociațiunii aradane*. Societatea adunată între altele și-a exprimat dorința d'a vedé întrunită asociațiunea aradană cu cea transilvană. S'a decis și dispus, că această dorință să se notifice comitetului din Arad.

*

Cu durere trebuie să vă notificu d-le Redactor și o scire întristătoare și anume, că în Oravița în noptea din 25 spre 26 n. l. c. unu incendiu teribilu a prefăcutu în cenușă mai mult decât 36 de case. Noptea a fostu vântu foarte mare, orașulu situat pe o vale foarte strimță așa încâtu mai nimic nu s'a putut scăpa dinaintea focului îngrozitoru. Daunele sunt enorme. Mai multe familii române se ție, că ar fi rămasu fără masă și vatră.

Calamitate destul de mare, mai cu seamă decât luăm în considerare criza economică, care și altcum se sînte și pe aici. Recolta n'a fostu prea mare, viile au început a nu produce mai nimic. Și cu toate aceste produsele par a nu avé nici unu preț. La țergul de țără din urmă, care s'a ținut aici în zilele din 15—18 n. l. c. vitele au fostu foarte rău căutate.

Aeli-us.

CESTIUNI SCOLARE.

Din ținutul Reghinului săsescu, Octomvre 1885.

Domnule Redactor! Intre nenumăratele corespondințe ce s'au trimis din jurul Reghinului săsescu până în preșinte, nici una nu s'a ocupat serios și cu deamăruntulu de școlile noastre confesionale române, care prin indiferentismulu fostiloru protopopi și administratori protopopesci au ajunsu aproape a se ruina din toate punctele de vedere, așa, că în tractulu protopopescu alu Reghinului săsescu astăzi în multe comune nici că avem edificii școlare corespunzătoare, nici docenți calificați. În tractulu Reghinului săsescu și ași se află învățători de aceia cari țin băgău (sermă din pipă) în gură.

Ce e dreptu, lefile docenților s'au sistemizat încâtva, dér acesta sistemizare pare a fi numai o colibă de coceni. Da, căci poporul datu fiindu a nu crede preoților, și învățat a licita ad minuendum lefile docenților, pre lângă toate încercările cătorva comisiuni esmise în acestu respectu, și pre lângă totă silința ce și-a datu d. protopopu actualu, încă nu avem mai nimic sigur și stabilu cu privire la sistemizarea lefilor docenților, fiindcă senatul școlasticu protopopescu pe ceea ce au făcutu unele comisiuni esmise în această afacere nici unu pondu nu au pus, ci au neglesu totu lucrul. Pe lângă acesta între unii preoi și docenți din tractulu susu numit mai domnesce și afurisita de invidiă, certy și alte slăbiciuni.

Așa docentele din *Urisiu inferioru* Andreiu Truța, carele are atestat de calificațiune din Blășiu și altulu dela cursul suplimentaru pentru limba maghiară, intrat în fondulu pensiunilor învățătoresci, și care servece în Urisiu inferioru de 11 ani, érá mai înainte în alte comune 10 ani — la olată 21 ani, în urma mai multor denunțări și informațiuni rele ce i le-a datu parochulu din Urisiu inferioru oficiului protopopescu, îndată după terminarea cursului școlasticu espirat, își dete demisiunea. Acesta a măchit poporul, care ține la elu până la inimă. Timpulu ferieror a trecut și stațiunea de docente din Urisiu inferioru deja era vacantă, din care cauză d. protopopu tractualu, după cum se vorbesce a încredințat pe parochulu localu să țină cursu cu copii, până la altă rânduială. Înainte de începerea cursului școlasticu, Duminecă în 30 Augustu, în locu de a potoli spiritele destul de ațitate din cauza demisionării învățătorului lor și a necurmatoror procese ce le-a avut poporul cu parochulu, acesta începe a înproșpeta nemulțămirea poporului cu cuvinte aspre în biserică înbrăcatu fiindu în vestimintele sante.

Poporul, infuriindu-se, numai decât a alesu o deputațiune din fruntașii comunei, care mergendu la protopopu în Reghinulu săsescu au cerut cu insistență restituirea fostului docente Andreiu Truța. Deputațiunea a primitu rezoluțiunea verbală dela d. protopopu, »că se facă ce voru vré.« Așa dér omienii, cari au fostu în deputațiunea susu atinsă împreună cu ceilalți omeni din comună, pre susu numitul docente l'au adusu înderētu în postulul se u.

Unu casu și mai curios s'a întâmplat în 6 Sept. în comuna Șerbeniu. Și anume în comuna acesta de mai mulți ani a funcționat ca cantor și docent Dorotheu Popu, afară de anul expirat, care arată o neglijență nespūsă, și nu are calificațiunea cerută. Auzindu acesta, că o ordinațiune a ministrului Trefort opresce autoritățile școlastice confesionale a delătura în orî și ce modu pe docenți fără scirea ministrului de instrucțiune merge la oficiul protopopesc și protesteză în contra delăturării sale din postul de docent, őr d. protopopu ilu îndrumă la inspectorul reg. școlar din Mureșu-Oșorheiu, dîcendū, că decă ilu va primi acela, d-sa nu are nimica contra (sic!). Respectivul numai decatu alergă la Mureșu-Oșorheiu și se întorse în comună cu vorba dela Insp. reg. ca se începă cursul, și așa în 6 Septemvre se apucă să facă tîrgu cu omenii a fi docente pentru 100 fl.

În comuna Cacuciu docentele de până acuma Iacobu Suci, pe lângă aceea că e și mai slabu ca celu din Șerbeniu, nu și vedē nici de școlă. Cu ocașiunea când d. protop. tractualu a eșitu în fața locului pentru facerea actelor de dotațiune față cu salariile docenților sistemate în unele comune prin comisiunile esmise în acestu respect, în altele de a se sistemisa, după cum sunt informatu s'a incredințat parochului Simesu Suci începerea cursului școlastic și propunerea până la altă rînduială. Cum s'a întâmplat însē cum nu, ađi totu Iacobu Suci face cursul la școlă. Ți cum se jocă acesti învățători nerecunoscuți cu mai marii școleroru după cum vrēu dēnsii. Vedeți cum merge trēba, decă cei mai mari ai noștri nu se știu folosi de dreptul și puterea ce o au în mână?

Totu cam așa stă lucrul și în comuna Sănmihaiu cu învățătorul Nicolae »Chürtös«, care când a fostu în Mureșu-Oșorheiu înaintea comisiunei pentru vizitare spre a căpeta pensiunea din fondul de stipendie, a fostu obiectu de risu celorlă carl au fostu de față, și delegatul Metropolitanu din aceea comisiune a atrasu atențiunea protopopului tractualu alu Reghinului »Săsescu«, ca să fiă băgătoru de seamă, și când se voru înfățișa astfel de învățători înaintea comisiunei să fiă mai curați, őr nu murdari. Poimū docente.

Dealtimele în comunele acestea lea anuala docențială, pe lângă tōte greutățile ce are de a le îndura poporul, în anul acesta este ridicată la 150 fl. dēr ce folosu, că nimenea nu s'a încercat a o pune în practică. Ițele se incurcă și cine e mai tare, acela a fi și mai mare. Ei, dēr așa nu e bine, mai marii noștri carl suntu chemați a supraveghia școlele confesionale, au lege, au regulamentu, care ambele le dau dreptu de dispunere; pentrece nu se folosescu de acelu dreptu? Ce mai așteptă? Până când vomu face totu colib de coceni și nu ne vomu îngriji de cauzele școlastice? Au nu avem și noi senatu eparchialu, care amēsuratū § 81 din regulamentu să se îngrijescă și să pună tōtă silința spre a emenda tōte scăderile ce se întâmplă în învățămēntul școlastic? Pentru ce acestu senatu protop. din Reghinul săsescu, dela înființarea lui acum mai de 3 ani nu a ținutu nici o ședință în cauzele școlastice amēsuratū § 93 din regulamentu? Și unde în altu locu este mai mare lipsă ca aceea în tractul protop. alu Reghinului săsescu, ca § 93 din regulamentu să se țină în strictă putere? Și nu numai la 3 luni cum dīce § 93 să se țină sfatul, ci și la o lună nu ar strica, pentru că aceea așa ceru împrejurările.

Ce folosu au adusu și ce înțelesu potu să aibū comisiunile, compuse din câte unu preotū și unu laicu, incredințate cu supraveghierea preste învățămēntu, când basa tuturor încercărilor de organizare nu se observă după cum se pretinde în regulamentu? Și ce efectu potu să aibū orl și ce încercare a comisiunilor, când vedemū că încă și astăđi se întâmplă astfel de lucruri, ca și în trecutū?

Edificiile școlare, după cum am dīsu, în unele locuri nu corēspundū recerintelor legale și mai necorēspundētore preste totu suntu în comunele de pre valea Urșului inferioru. Inspectorul reg. școlare, numai aceea vale nu a vizitat'o în anul trecutū, ce va dīce vedēndū mai tōte școlele aprōpe de a se ruina și ce opinione își va da întēpināndū în mijlocul elevilor a tātū azbucheri, cându vedemū că și despre alte școle, care față cu cele de pre valea acesta stau cu multu mai bine, inspec. reg. și-a datū o părere neîndestulitōre? Mai e apoi și neajunsul, că în tōte școlele de pre această vale, afară de cea din Beca romānă, lipsescū până și cele mai neincunjuratū de lipsă rechisite de învățămēntu.

Decă pré venerații dela mitropoliă nu voru ținē seamă de acestea, ne va merge rēu. Trebuie să punemū umērū la umērū, să nu ne ingenunche dușmanul cu totul, căci vedemū, că furia lui în contra noastră cresce pe dī ce merge.

Valeriu.

Apelū

cătră publicul romānu.*)

Convinsă despre însemnătatea inflinței, ce femea are asupra creșterii morale, intelectuale și fizice a individului și prin urmare asupra progresului în cultură a poporului, *asociațiunea transilvană pentru literatura romānă și cultura poporului romānu*, a cređutū a lucra cu efectū mai veditū pentru realizarea scopurilor ce urmăresce, decă pe lângă lucrarea sa de până acum, îndreptată mai alesu asupra cultivării secului bărbătescu, va contribui și pentru înaintarea în cultură a femeii romāne.

Conduse de aceste vederi, adunările generale ale asociațiunei transilvane, ținute la Brașov, Orăștie și Gherla, au decisu înființarea unei școle superiōre de fete cu internatū, sub auspiciile acestei asociațiuni, cu scopū ca fetele romāne să primescă nu numai o creștere morală, intelectuală și fizică mai îngrijită, care și pe dēnsele să le ridice la nivelul, la care se află adevărata femeie în țerile cele mai înaintate ale Europei, ci totodată să le facă să se simtă și să lucre întrutōte ca adevărate fice ale poporului, din alu cărui sinu au eșitu, őr părinților să li se înlesnescă lucrarea pentru educațiunea ficelelor lorū.

După planul de organizare adoptatū, avēndū a se face, pelēngă predarea învățămēntului obișnuitu în 8 clase, provisiune și pentru instrucțiunea în lucrările, ce privescū mai aprōpe chiemarea femeii ca conducătore a economiei casnice, în douē cursuri anuale complimentare și pentru internatū, — suma de 40,000 fl. v. a., pusă de adunările generale la dispozițiunea comitetului pentru acestu scopū, s'a doveditū și s'a recunoscutū și de adunările generale, că nu este de ajunsū nici chiar pentru ridicarea edificiului școlarū, care reclamă suma de 60,000 fl. v. a. Din acestu motivu, comitetul a fostu îndrumatū a cerca acoperirea lipsei prin colecte.

Considerāndū însē, că afară de dīdire, care acum este aprōpe terminată mai trebuiescū în internatū și în școlă mobilarul necesarū și mijloce de învățămēntu acodate cerințelor pedagogiei, că suntū a se restitui fondului generalu alu asociațiunei anticipațiunile făcute, ca așa ea se fie pusă în pozițiune a întâmpina, conformū cu statutele, și alte trebuințe culturale ale poporului romānu, că este necesarū a îngriji de timpuriu de crearea resurselor, carl asigurāndū funcțiunea regulată și menținerea la înălțimea științei pedagogice a internatului și a școlei, se facă cu puțință reducerea câtū mai însemnată a taxelor pentru internatū și a didactrelorū, crearea de locuri libere pentru fete mai sirmane și lărgirea institutului în direcțiunile ce necesitatea va indica în viitoriu, — suma de care face trebuință, e cu multū mai considerabilă decătu cea pusă la dispozițiune de adunările generale.

Comitetul asociațiunei deci, voindū a deschide școlă superiōră de fete cu începerea anului școl. 1886/7 și conformāndu-se concludului adunărilor generale amintite, deși cunōsce pe deplinū multele sarcini, ce se impunū poporului romānu, chiar și numai prin colectele de totu felinlū, totuși își ia voie a apela la sprijinul materialu și moralu alu tuturor romānilorū, pentru a putē duce la bunū sfērșitu lucrul începutū. Făcēndū acesta, convinsū suntemū, că nu este suflare romānescă, care, fiindū vorba de înaintarea în cultură a poporului romānu prin cultivarea femeii romāne, se nu grăbescă a contribui denariul sēu pentru spriginirea asociațiunei transilvane în susținerea unei instituțiuni, care întregului poporū va servi de titlu pentru o legitimă mândrie.

Binevoitorii sprijinatori ai școlei superiōre de fete, înființată de asociațiunea transilvană, voru trimite ofertele lorū la comitetul acesteia, în Sibiu, deadreptulū, sēu prin direcțiunile despărțēmintelorū asociațiunei, sēu prin bărbății de încredere, pe carl comitetul li va designa.

Sumele intrate se voru cuita pe cale dīaristică, őr numele dārutorilor se voru păstra pentru eterna aducere aminte în analele școlei înființate.

Fie ca acestu apelū se afle deschise inimile tuturor Romānilorū, carl dorescū înaintarea și mărirea nemului lorū!

Din ședința comitetului asociațiunei transilvane pentru literatura poporului romānu, ținută la Sibiu în 30 Octomvre n. 1885.

Iacobu Bologa m. p.

Dr. D. P. Barcianu m. p.

vice-președinte.

secretarū alu II-lea

DIVERSE.

Reclama la americani. — Dīarele americane nu crută nici unu mijlocu pentru a și face abonați și cititori mulți. Într'unul din ele anume »Missurg Advertiser«, se găsea mai dīlele trecute unu articolu de fondū, prin care se demonstra într'unu modu peremptoriu, că

*) Acestu apelū, pe care l'amū primitū numai astăđi, a fostu publicatū de foile din Sibiu înainte cu o săptămānă. Greu drumū a trebuitū să percurgă dēr Apelulū până a ajunsū la noi. Red.

semnul celū mai sigurū alu unei morți apropiate este: indiferentismul despre aceea ce se scrie prin dīare. Dar cea mai nostimă dintre tōte reclamele este aceea făcută de unu dīarū din Arizona, care publică următorul avisū în primele sale colōne: »Cu durere anunțămū mōrtea lui Viliam Makarov. Fie'i țerina ușorā! Era celu mai onestū omū din lume. Cu ocașiunea acesta. anunțămū că elū, cu câteva dīle înainte de a muri, s'a abonatu pe trei ani la dīarul nostru plătindū înainte costulū. Vēduva sa înconsolabilă pōte fi sigură, că'i vomū trāmite forțe regulatū dīarulū! Ce sufletū bunū!«

**

Cunună. — Nicolae I. Ciurcu și Emilia Cornelia Nicōră își vorū celebra cununia în 8 Noemvre s. n. 1885, la orele 12 a. m. în biserica gr.-orientală din Deva.

**

Cunună. — Augusto Mazuchi și Octavia Damianu, ne face cunoscută cununia lorū, carea se va celebra în biserica gr. or. din Zalatna în 9 Noemvre st. n. a. c. la 1 oră d. a.

Spre știință.

Aducēndū la cunoscința onoratorilor redacțiunii ale dīarelorū, carl ne vinū gratuitū, precum și a întregului publicu romānu, înființarea unei societăți a Israeliților din Romānia, cu titlul usurpatū de »Societatea academică a tinerimei romāne«, declarāmū, că societatea »Romānia Jună« nu stă în nici o legătură cu susū numita societate, ca una care nu este romānescă și nici numără vr'unū membru de naționalitate romānă.

Dorimū dēr să nu se credă în afară, că aceste douē societăți arū fi identice sēu arū urmări același scopū și sperāmū prin acesta a fi înlăturatū orl și ce abusu de bunulū renume alu societății nōstre.

Rugāmū totodată pe acele on. Redacțiunii carl nu vorū fi fostu chiarificate în privința acesta, din care cauză au obvenitū unele încurcături în primirea dīarelorū, ca pe viitorū să binevoescă a dispune espedarea dīarelorū sub corecta adresă: Soc. academice »Romānia-Jună« Wien VIII Langegasse 4.

Comitetul societății:

Dr. Al. Popu, vice-pres. Petru Spanu, secretarū.

BIBLIOGRAFIA.

»Revista Literară«, apare de douē ori pe lună în Bucuresci, sub direcțiunea lui St. Velescu; redactorū-administratorū Th. M. Stoenescu. Broșura a 24 dela 1 Septemvre 1885 cuprinde: *Cum se judecă operele de artă, pictură, sculptură, arhitectură* (conferință ținută la Ate-neu) de Const. I. Stăncescu. — *Din scrierile lui Constantin Gulescu* de Dr. M. Gaster. — *D'ale vieții* (Busuiculu) de Auguste R. Clavel. — *Fata popii a cu stemū* (basmu) de Dumitru Stăncescu. — *Din povestile unchișului sfātosu* de P. Ispirescu. — *Pe lacū* (nuvelă, traducțiā după Paria Korigan) de Dumitru Stăncescu. — *Oratiū și Lidia*, comediā într'unu actū (după Fr. Ponsard) de Th. M. Stoenescu. Redacțiā și administrațiā: Pasagiulū Rorānu Nr. 3 bis. Abonamentulū pe anū 20 lei. Prețulū unui numărū 1 leu.

Filiațiunea copiilor naturali în dreptul romānu studiu critic de legislațiune comparată, estrasū din volumulū I alu dreptului civilu romānu, explicatū și comentatū în comparațiune cu legile vechi și legile strōine, de Dimitrie Alexandrescu, avocatū alu baroului din Iași-Iași 1885.

Calendarul Poporului pe anul comunū 1886 Anulū I. Sibiu, institutū tipograficū, societate pe acții. Cuprinde pe lângă calendarū: *Regenții europeni; Posta; Corespondența telegrafică; Raportulū între mēsurile nouē și vechi Timbre; Sfaturile părintelui Serafimū; Sfaturi practice* pentru carl au să vēnđă sēu să cumpere; *Fēnațele și cultura lorū; Trifonū hăbăuculū; poveste; Poesii; Anecdote; Tēgurile* din Ardēlu, Ungaria, Bucovina și Romānia. Prețulū 20 cr.

Calendarul Calcului pe anulū 1886, sēu calendarū umoristicū și satiricū cu ilustrațiuni, alcătuitū după gradurile climatice ale pungi Romānilorū din tōtă lumea. Anulū I. Sibiu, tiparulū și editura lui W. Krafft. Cuprinde: *Partea calendaristică cu Cronologia* pe anulū 1886 sēu anii dela facerea lumii după caliceasca numărare, intuncimī, regentulū anului, posturile în anulū 1886; 20 de ilustrațiuni cu explicările lorū pline de hazū; *Scāntei și cenșe* din filosofia doctorului Amnarū; din povestile lui Stanū Păpitu: *popa Condacū* cu *popa Prohodū*; *Proiectū de lege* după care suditiī Ungariei potū lua frunđă 'n buză și lumea 'n capū; *Posta și Telegrafulū* din Ungaria și Romānia; *Tēgurile* din Ungaria, Transilvania și Romānia; *Timbrulū; Anunțurū*.

Îmbunătățirea Agriculturii nōstre sēu îmbunătățirea semințelorū agricole, lupta contra secetei, defectele agriculturii nōstre, cultura nutrețului, rotațiuni, de Ștefanū Popu. Bucuresci, tipografia Ștefan Mihălescu, strada Covaci Nr. 14 1885.

Editorū: Iacobu Mureșianu.

Redactorū responsabilū: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 3 Noembrie st. n. 1885.

Table with financial data for the Vienna market, including gold and silver prices, exchange rates, and interest rates.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 21 Octomvre st. v. 1885.

Table with financial data for the Bucharest market, listing various securities and their prices.

Cursul pietei Brasov

din 4 Noembrie st. n. 1885

Table with market data for the Brasov market, including prices for various goods and currencies.

Numere singuraticice a 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pota cumpara in tutungeria lui I. GROSS.

Restauratiunea ZEHNER

Subsemnatul amu onore a incunoscinta pe on. publicu, ca dela St. Mihaiu m'amu mutat cu Restauratiunea in Ulița Negră, vis-a-vis de Casarmă, unde se afla și o

Arenă de popice pentru erna

Ca și până acuma mi voi da tota silinta, ca se sustiu negoțulu in bunulu seu renume, oferindu onor. ospeti

Beuturi bune, mancari gustose si eftine,

la cari invită cu tota stima

Zehner, Birtașu.

Arenă de popice pentru erna

De 50 ani infiintata

și forte renumita firma de postovaria Engros

„ZUM GUTEN HIRTEN“

mai nainte, Vincenz Stroschneider Wien. I., Rothenthurmerstrasse 14, vinde intregulu depositu de stote de lana fabricatia veritabila din Brunn in resturi pentru costume barbatesci, pe deplina suficienta pentru unu costumu completu, și adica rocă, pantalon și giletă, in tote colorile și calitate forte durabila cu urmatoarele două prețuri forte eftinu ficsate și adică:

II calitate pentru unu costumu intregu fl. 3.50.

I calitate pentru unu costumu intregu fl. 4.50.

Din aceste resturi nu se potă trimite mostre, me obligu insa aci in publicu, ca marfa, ce nu convine a o primi inapoi.

Espedarea stofelor de mai susu se face fara adaosu alu spesoru de pachetare, trimituandu-se prețulu inainte, seu cu rambursu (Nachnahme).

Anuntamu aceloru onorati cetitori, cari voru binevoi a se abona la foia nostra de aici incolo, ca avemu inca in rezervă numeri dela inceputulu anului 1885 prin urmare potu se aiba colectiunea completă.

Mersulu trenurilor

pe linia Predealu-Budapesta și pe linia Teiușu-Aradu-Budapesta a tei ferate orientale de statu reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapest, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș. It lists train numbers, departure times, and arrival times for different types of trains (omnibus, accelerated, passenger).

Nota: Orele de nopte suntă cele dintre liniile grose.